

Sygn. akt I C 166/15

Dnia 9 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Dorota Podskalna - Baum

Protokolant sekr. Kinga Kotlarz - Maurek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 grudnia 2015 r. w N.

sprawy z powództwa W. K.

przeciwko J. K., M. J.

o uchylenie się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli

I. oddała powództwo,

II. nieuciszonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa,

Sygn. akt I C 166/15

Uzasadnienie wyroku z dnia 9 grudnia 2015r.

Powód W. K. pozwem z 11 lutego 2015r. (data wpływu) wniesionym przeciwko J. K. i M. J. domagał się stwierdzenia nieważności umowy darowizny z dnia (...). obejmującej działkę (...) położoną w N., dla której Sąd Rejonowy w N. prowadzi księgę wieczystą nr (...). W uzasadnieniu pozwu wywodził, że darczyńca wprowadziła dzieci w błąd, co do zamiaru darowania nieruchomości wyłącznie dwojgu rodzeństwa (k.1 i 26).

Pozwani J. K. i M. J. w odpowiedzi na pozew wniesli o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Wskazali, że dokument, na który powołuje się powód stanowi darowiznę na ich rzecz, zaś następnie oboje otrzymali akt własności ziemi nr (...). W chwili sporządzania dokumentu powód był osobą pełnoletnią, wolą rodzeństwa i matki było zrzeczenie się prawa własności nieruchomości na rzecz pozwanych, wszyscy składający oświadczenie byli tego świadomi i działali dobrowolnie. Wskazali, że matka powoda H. C. nie wywierała na niego żadnej presji, zaś powód nie wykazał, aby działał pod przymusem. Podnieśli także, że z uwagi na śmierć matki terminy określone w art. 88 k.c. upłynęły. (k.42 i 63).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 października 1976r. przed notariuszem M. P. w C. na terenie USA H. C. złożyła oświadczenie woli, że jako współwłaścicielka parceli w C. zrzeka się pod tytułem darmym prawa własności na rzecz córki M. J. i syna J. K..

W. K., A. K. i T. K. złożyli natomiast oświadczenie, że zrzekają się pod tytułem darmym, jako współwłaściciele parceli w C. prawa własności na rzecz rodzeństwa: M. J. i J. K..

W. K. podpisał oświadczenie na prośbę matki. Matka stron H. C. zmarła (...). Powód powrócił do kraju w maju 2013r.

Zarówno powód jak i pozwani traktowali dokument z dnia 15 października 1976r. jako umowę darowizny na rzecz pozwanych, pomimo iż nie spełniało ono wymogów ustawowych określonych w art. 888 k.c. i następne. Na podstawie złożonego przez powoda oświadczenia nie doszło do skutecznego przeniesienia własności nieruchomości na rzecz pozwanych.

Do chwili złożenia pozwu 11 lutego 2015r., powód nie składał pozwanym oświadczenia woli o odwołaniu darowizny lub oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego pod wpływem przymusu lub groźby oświadczenia woli.

Dowód : kserokopia oświadczeni a k. 3 okoliczność bezsporna

Działka nr (...) o pow. (...)ha jest położona w N. przy ul. (...) prowadzi dla niej księgę wieczystą nr (...). W dziale II własność ujawnione jest prawo na rzecz J. K. i M. J. zd. K. na podstawie aktu własności ziemi nr (...) z dnia 16 listopada 1976r. W dziale I nie jest ujawniona zmiana oznaczenia nieruchomości i figurują w niej wpisane pb.(...)oraz pgr. (...), (...) objęte poprzednio LWH (...) gm. kat. C..

Dowód : wypis z rejestru gruntów ,fakty znane sądowi z urzędu

Ustalając stan prawny nieruchomości sąd posłużył się dokumentami w postaci kserokopii wypisu z rejestru gruntów i aktu własności ziem oraz faktami znanymi z rządu z racji powszechnego dostępu do elektronicznego systemu ksiąg wieczystych. Treść tych dowodów nie była przez żadną ze stron kwestionowana.

Ustalając okoliczności sporządzenia dokumentu z 15 października 1976r. sąd posłużył się zeznaniami powoda oraz treścią przedłożonej do akt kserokopii „pełnomocnictwa” z dnia 15 października 1976r. Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda, że nie wiedział, jakiej treści dokument, podpisuje albowiem jego zeznania w tym zakresie są nieracjonalne i nielogiczne. Powód działał w obecności notariusza, mógł przeczytać dokument, który podpisał, a jeżeli nie zrobił tego osobiście to z pewnością dokument ten został odczytany przez notariusza przed złożeniem pod nim podpisu. Także twierdzenia o rzekomej obawie i presji wywieranej przez matkę nie znajdują uzasadnienia w zasadach doświadczenia życiowego, albowiem o ile można hipotetycznie rozważać istnienie takiego stanu w chwili sporządzenia tego dokumentu to z pewnością nie utrzymywał się ona przez okres prawie 40 lat zważywszy, że matka powoda nie żyje od 2001r.

Sąd zważył, co następuje:

Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku (art. 888. § 1 k.p.c.) Oświadczenie darczyńcy powinno być złożone w formie aktu notarialnego. (art. 890 k.c.).

Jak wynika z powyższego umowa darowizny jest umową jednostronnie zobowiązującą, która dla swej skuteczności wymaga złożenia oświadczenia przez obie strony. Darczyńca składa oświadczenie woli, z którego wynika chęć obdarowania oraz przedmiot i sposób wykonania darowizny, zaś obradowany składa oświadczenie, że darowiznę przyjmuje. W przypadku, gdy przedmiotem darowizny jest nieruchomość oba oświadczenia muszą mieć formę aktu notarialnego, niezachowanie tej formy skutkuje nieważnością umowy.

Z uwagi na powyższe oświadczenia woli, na które powołuje się powód nie można uznać za skutecznie zawartą darowiznę. Dokument ten, co prawda sporządzony i podpisany w obecności notariusza, jednak nie spełnia wymogów aktu notarialnego, nadto nie zawiera oświadczenia pozwanym o przyjęciu darowizny, nie identyfikuje nieruchomości poprzez odwołanie się do jej numeru, czy księgi wieczystej oraz nie został zatytułowany „umowa darowizny”, lecz „pełnomocnictwo”. Z tego powodu konstrukcja żądania pozwu oparta na „odwołaniu darowizny” nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie mamy do czynienia z tego typu umową.

Niezależnie od tego, sąd zwraca uwagę na treść art. 888- 902 k.c. regulujących umowę tego typu zgodnie, z którymi odwołanie darowizny wykonanej możliwe jest tylko w przypadku rażącej niewdzięczności obdarowanego, zaś na taką okoliczność, ani w treści pozwu, ani pisma go precyzującego, czy też w trakcie rozprawy powód się nie powoływał.

Z uwagi na powyższe czynienie rozważań dotyczących możliwości odwołania darowizny przez powoda staje się bezprzedmiotowe.

Analiza treści żądania pozwu i stanu faktycznego prowadzi do wniosku, że powód domagał się „zwrotu ojcowizny” wywodząc, że w chwili składania oświadczenia woli nie wiedział, co podpisuje, albowiem działał pod presją matki, która kazała mu je podpisać, co należy interpretować, jako zmuszenie go do dokonania tej czynności.

Kwalifikacja prawna stanu faktycznego należy do Sądu, który nie jest związany wskazaną przez powoda podstawą prawną roszczenia, dlatego Sąd jest obowiązany rozpatrzeć sprawę wszechstronnie i wziąć pod rozwagę wszystkie przepisy prawne, które powinny być zastosowane w rozważanym przypadku (tak sąd najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2015r. sygn. akt (...)). Z tego powodu sąd rozważył także zasadność zgłoszonego przez powoda roszczenia przez pryzmat przepisów o wadach oświadczenia woli .

Zgodnie z art. 87 k.c. kto złożył oświadczenie woli pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, ten może uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia, jeżeli z okoliczności wynika, że mógł się obawiać, iż jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe.

Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie. Uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał. (art. 88 k.c.)

Gdyby, więc hipotetycznie przyjąć, że w chwili składania oświadczenia woli w dniu 15 października 1976r. powód działał pod wpływem przymusu psychicznego lub groźby stosowanej przez jego matkę, to bezspornym jest, że z uwagi na zgon H. C. 19 listopada 2001r., z tym dniem ustał ewentualny stan obawy psychicznej powoda. Od dnia następnego liczyć należy termin roczny, o którym mowa w art. 88 k.c., który upłynął z dniem 20 listopada 2002r., Ponieważ powód nie wykazał aby złożył na piśmie w tym terminie oświadczenie wobec pozwanych, zaś pozew wpłynął do sądu dopiero 11 lutego 2015r. stwierdzić należy kategorycznie, że uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego przez powoda oświadczenia woli wygasło.

Mając to na uwadze sąd powództwo oddalił na postawie art.88 §2 k.c.

Z uwagi na fakt, że powód korzystał z sądowego zwolnienia od kosztów (k. 20) nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciążono Skarb Państwa, albowiem brak było podstaw do obciążenia nimi przeciwników procesowych tj. pozwanych.

SSR Dorota Podskalna-Baum

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...) dni